

СПОРТ
ГалгӀайчера спортсмен
Россе гульгьяча
команданна юкьевахар

16

МЕХКА КУЦ
Зизай яхьашка
дакъя лоацаш ба вай
бахархой

15

СЕРДАЛО

1923 100 лет 2023

WWW.SERDALO.RU ПАЛГӀАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№29 (12606)
Маьцхали
бутт,
3 ди, 2023 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
маьтсела бетта 1-ча дийнахьа денз
1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

КЪАХЬЕГАМ
«ДикагӀбола
доалахьара боахам»
яхача яхье дакъя
лаьцарий жамӀа дергда

5

КХЕРАМЗЛЕ
МЧС тӀахьожам
лоаттабу
берий лагерашта

7

ИАЛАМ
ГалгӀайчен лоамашка
«ДоттагӀгала сийг» юха
лотабеннаб

8

МАЬЛ
ГалгӀайчен
ЭккажкӀонгий-Юрта
кашамаш тоадеш дола
балхаш дӀахьош да

9

КУЛЬТУРА
ГалгӀайчен
паччахьалкхен
филармони кийчлуш
я, ший 30 шу дизарца
дувзаденна, концерт
дала

10

www.serdalo.ru @gserdalo vk.com/gserdalo Дзен сердало

Къаман сийле
Новороссийскерча тӀема параде дакъя
лоацаш хилар, «ГалгӀайче» яха ракеташ
лелаю хин кема

3

**Къаман
гӀулакха
лаьтта саг**

ДарсиганаькӀан
Ювсапа Мусай
85 шу дизарга

13

ГалгIайчен Гишлонхоша шоашка доалла 277 эзар сом декхар дIатекхар

Султиганькъан Йоакъап

Гишлон компани, Магасе коммерчески объект хьал а яь, из заказчика дIачуяла кийчлуш яр. Бакъда кахаташ кийчдеча юкъа подрядчика хайра ГалгIай Республике гIолла йолча Россе ФССП Урхаллен лаьрхIа йолча Кхалешта юкьерча отделене болхлоша из юхасоцаь латтилга, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цу боахама зарбан болх лелабераша.

«Цул совгIа, дIадахача шера Iай, юридически моттиго паччахьалкхен йоал дIацаяларах, цунна духьала гIулакх хьадийлладар, дIадала дезаш хинна декхар дар 277 эзар сом. Из болх дIахьош волчунна пхи ди ха еннайар, цу юкъа шийга доалла декхар цо дIаденна цахиларах суда пирстопаша соцайир из Гишло», — йоах хоамо.

Цу тайпара, суда пирстопаша шой болх лерттIа дIабахьарах, Гишло хьалеш хиннача сага деррига декхар дIаделар, из хьакхьачар бюджете, Гишло ший ханнахьа дIачуелар.

Тема операцен юкье вахар хаьдарий дезалашта новкъостал дергда

Султиганькъан Йоакъап

дIайихьача кхетаче.

Тема операцен юкье вахар хаьдача наьха дезалашта гIо дергда республикерча вахара ганзо. Цох лаьца дийцар мехкадас Келаматанькъан Махьмуд-Иаьлас, СФР кулгал деча Йовлой Зубайраца

Пенсионни ганзи вахара страхованех йола ганзи вIашагIтехачул тIехьагIа дIабихьача балхах дийцар кхетаче. Белгалдир, тема операцен юкье вахар хаьдача наьха дезалашта новкъостал дар, керттер-

ча декхарех да, аьнна.

ХIара дезала хьал тахка, царна тахан малагIа гIо эш хьажа баха хиннаб болхлой. Фу эш хьожаш, тохкам баьчул тIехьагIа, тIем тIа вахар хаьдарий дезалашта елар коляскаш, санитарни оагIонцара кхоачам тIалатта гIандаш, санатореш-

ка баха путевкаш, иштта кхьадараш. 2022-ча шера гуйран кхоалагIча бетта 1-ча дийнахьа, тема доакъашхой дезалашта новкъостал лоаттаде яхача амара кулг яздыр вай Мехкадас. Из беркате гIулакх хьаллаьцар дуккхача бахархоша, Даьла духьа наха гIо деш лелараша.

Москве баха кьона эскархой цIакхьачар

Гаьгенаькъан Мартина

«Юнкор» яхача ерригача Россе дIахьош йолча медиакхетаче дакъа лоацаш хинна вай мехкара кьона эскархой цIакхьачар республике.

«ДIабахача бетта 28-ча денгара укх бетта 1-ча денга кхаччалца, вай республикере кьона эскархой ЦIечой Амина, Белхарой Дейси, Гайтакханькъан Мухьмад-Иаьла, Эгенаькъан Рабия дакъа лоацаш хилар медиамарафоне, лекцешка. Цига уж Iомабир, вахара бувзамашка шой канал лелае, кердадараш нийсача оагIорахьа наха дIадовзийта. Цул совгIа, уж бигар, «Мосфильм», «Союзмультфильм» яхача киностудешка. Шоашта дукха дезача мультфильмашкара турпалхой байзар царна», — йоах тхога бенача хоамо.

Тема доакъашхой берашта гIо дир БIарахой Бек-хана

Тема доакъашхой берашта, ишколе долхаш эшаш йолча хIамашца, новкъостал дир Госдума депутат волча БIарахой Бек-хана. Эшаш мел бола кхоачам чубола тIормигаш дIадийкьар тема доакъашхой 20 бера.

«ЦаI йола Росси» яхача парте хIара шера дIакхухьаш йола «Ишколе даха кийчде бер» яха беркате болам ба депутата хьаллаьцар. Дешара гIулакха хьакъехьа бахархой тIайибеча моттиге хилар совгIаташ дIадекьар.

БIарахой Бек-хана нов-

къостал деш, МЧС Санкт-Петербургерча ГПС университетте деша этта Арсанькъан Ювnaz венавар цига, депутата баркал ала. «Ишколе даха кийчде бер» яха партийни болам хIара шера дIакхухьаш ба ерригача Россе, таро хала йолча, дукха бераш долча де-

зашта гIо деш. «Массахана дIакхухьаргба оаха из болам.

ХIаьта укх шера цунна юкьельаьцар оаха тема доакъашхой бераш. Царна терко яр чIоагIа лоархIаьме да вайна массанена», — белгалдир БIарахой Бек-хана.

Новороссийскерча тѐма параде дакъа лоацаш хилар, «Галгѐйче» яха ракеташ лелаю хин кема

Султиганькъан Йоакъап

Новороссийске дѐйихъача тѐма параде дакъа лоацаш хилар, «Галгѐйче» яха ракеташ лелаю хин кема. Тѐмафорда флота денна хетадаь цѐй дар цига хиннар. «Бай-

ракхаш ягѐаш, хи тѐагѐлла чакхдоалаш хиннача кемашка хьожаш хилар Новороссийскера бахархой.

Моастагѐаша дѐаехка минаш шоаш мишта хѐйоах, плацдарм хѐйоаккхаш, дѐлаьца

кемаш хѐадоахаш, десант йѐоссийташ, иштта хѐыдараш а бѐаргадайттар фордахоша гулбѐннараштта», — йѐах тхогарча хоамо. Вай республико доаккхал деш да, «Галгѐйче» яха кема маьрша вахар лора деш латтар. Республикан цѐи

лелаш йѐла тѐма техника дукха яц вай мехка. Россерча къамашта юкѐера барт, бѐвзам чѐоагѐа хила безилга хѐагойт цу гѐулакхо. 2019-ча шѐра акхан хана, арадаьлар хи тѐа «Галгѐйче» яха кема.

Галгѐйчера барзкъа, эша кхѐйѐла хѐама яхѐийтар; лаьрххѐа йѐла тѐма операци дѐахьоча бѐухошта

Султиганькъан Йоакъап

Тѐабувха тѐма гѐирса иштта хѐалхарча аргѐагѐа ца хилча даргдоацар а: берцаш, кроссовкаш, кулгахѐйоаккоргаш, иккаш, аптечкаш — иштта кхѐ дукха хѐама яхѐийтар лаьрххѐа йѐла тѐма операци дѐахьоча дакъа лоацаша вай бѐухошта, аьлар «Сердало» газѐтага Галгѐй Республикан Парламенте.

«Тѐабувхабу тѐма гѐирса, хѐалхарча аргѐагѐа эшар а яхѐийтар вай бѐухошта, тѐма операци дѐахьоча. Иштта Галгѐйчен кулгалхочо Кѐламатанькъан Махѐмуд-Гѐаьлас хѐаллоац тахан, шѐйна могадох, вай тѐм тѐа латта бѐухой. Цул совгѐа, Республикан Кулгалхочо бѐухошта аттагѐа хургдолаш, шоай хѐамаш Тѐочуякка тѐормигаш а дахѐийтар. Нагахѐа цѐаьхха эшаш хуле а аьнна, молхаш чулѐлае моттиг нѐйсѐйир, дѐакхайда хѐаэца мара ца езаш», — йѐах хоамо.

Бѐлгалду, массахана республикан Кулгалхочо деш долча новкъѐостало вай бѐухой дог ураувтадеш хилар, хѐана аьлча тахан Донбасс йѐаккхаш латтача бѐухошта чѐоагѐа лоархѐае да шоай терко еш хилар. Цу дешо хѐаллоац вай мехкахой, низ чуболийт, дѐка тѐма дѐкхар кхоачашдара дог айденна хулийт.

Галгѐйчен къѐонача эскархошеи «Хѐалхалаттарий болама» доакѐашхошеи «За наших» яха цѐханкхетар дѐадихьар

Гѐазданаькъан Ахѐмад

Галгѐйчен къѐонача эскархошеи «Хѐалхалаттарий болам» яхача Россѐ юкѐерча общѐественно-паччахѐалкхен моттигерча отделене кагирхошеи, бѐрашеи цѐхѐа-

на Магѐалбике — Россѐ тѐма сѐйлен шахѐаре «За наших» яха цѐханкхетар дѐадихьар, из дар Донбасс лораеш латтараш хѐаллоацаш хилар.

«Бѐраш гудѐлар Магѐалбика керттерча май-

дан тѐа, цар дѐадекѐар Россѐна тѐехѐа вай хѐлара бѐлгалойта «КавкаZ За наших» яха йѐазув тѐадола даьре оасаш, уж иштта машѐнаштта тѐалѐтадора.

Даьхе езара тѐехѐа бѐраша гѐа баккхаро дагадохѐий-

тар, вай дерригаш а укх хѐалача хана барт болаш, цѐхѐана хила дезилга. Вай мохк эггара низ болаш а ба, Вай дохадергдац цѐханне а!» — аьлар «Сердало» газѐтага Магѐалбик-Шахѐара администраце.

Наьсарен
Іаьдало юха а
ТІахьийхар нах,
полиомиелита
духьала маьхий
тохара

Батайнаькъан Хьава

Дошлакьий-Юртарча кулгалхочо Кьоастой Рустама кхетаче дІайихьар администраце. Дувца оттадаь дош дар, латташ дола лазарий хьал. Цига дакъа лоацаш хилар ГІалгІайчен унахцІенон министерствон видалаш, дин дийша нах, бахархой.

Кьоастой Рустама белгалдир, кьаман ханорго маьхий тохаш йола ха чІоагІа лоархІае йолга, лазар дІа-юха даржаргдоацаш, из болх дІабахьа безаш хилар хьагойт.

Цудухьа, из дош лерттІа тІа ца эцаш, духьалбаьннача нахаца болх дІабахьа беза. Полиомиелита духьала маьхий тохар, тахан ца хилча даргдоацарех да. Из унзара лазар берашта кхете, цо саг ший доалара воаккх, цунах тІехьагІа вайна массанена бала хул. Укхаза дин дийшача наха, лораша новкьостал де деза, из наха юкье доаржадеш.

Белгалдоаккх, доал деча дакъь тІа цу тайпара кхетаченаш дІахьу, Йовлой Урусхана аларак.

ХьалхагІа суд
яь хиннача
сагагара,
50 грамм
марихуана
яьккхар

Султиганаькъан Йоакьап

Россе МВД «Малгобекский» оалача полицен МО кьаьсттача батальона болхлоша 50 грамм марихуана яьккхар, хьалхагІа суд яь хиннача ГІалгІайчен вахархочунгара, аьлар «Сердало» газетага ГІалгІай Республике гІолла йолча МВД.

«Бокьонаш лораераша, «Мак-2023» яхача балха юкьедоагІа декхар дІахьош, МагІалбик-Шахьара Нурадилова цІерагІча урам тІа хьалхагІа суд яь хинна саг соцавир.

Из Долакоара вахархо вар, цунгара 48,88 грамм марихуана корайир», — йоах хоамо.

Белгалдоаккх, Россе МВД «Малгобекский» МО тохамхоша цунна духьала РФ Уголовни кодексакх йоагІача статьяга хьежжа уголовни гІулакх хьадийлалга.

Ала деза, марихуана наркотик лоархІаш йолча молхаех цаІ хилар, каст-каста зуламаш доларах болча хоама юкье хьоаеш хилар. Из зулам вайна юкье тахан чІоагІа даржаш латт, цудухьа из дІа-юха даржаргдоацаш, цу тайпара нах юстарбахьа беза.

ГІалгІайчен Шолжа кхале бокьонах доацаш лаьтташ дІалувцаш хилар, юхатохаргда

Султиганаькъан Йоакьап

Шолжа кхален администраце кулгалхочо Татенаькъан Іийсас йоккха кхетаче йир. Цига дакъа лоацаш хилар ФСБ, МВД, Прокуратура, ГІалгІай Республикан Миннац, доал деча юртий кулгалхой. Цига керттера дувцаш хинна дош дар цхьаккха тайпара бокьонаш йоацаш, наха дІалувцаш дола лаьтташ, аьлар «Сердало» газетага цу администрацен видалаша.

«Из кхоачамбоацар юкьера ца даьккхача даргдоацаш да, хІана аьлча Шолжа кхален администрацена хьалхашка латтар бехктокхаме болх ба, ший бокьонах доагІача беса лаьттанцара хаттар Іооттадаь ца хилча, дІахойодача хана цо телхаду администрацен балха хьал», — аьлар хоамо.

Из кхетаче дІахьош кхален прокуратуран видало белгалдир, лаьттанцара хаттар ГІалгІай Республикан прокуратура лаьрххІа тІахьожам лоаттаберех да, аьнна.

Ше кьамаьл деш, Татенаькъан Іийсас белгалдир, моллагІча халонашта духьальотта ше кийча хилар, паччахьалкхен лаьтташ бокьонах доацаш нахага дІацалувцийтара, цул совгІа, цо аьлар, цу тайпара бокьонах доацаш леладеш

дола гІулакхаш цу наха ца Іаткьаш дусаргдац, аьнна.

«Шоашкара наха лаьтташ дІалувцаш хилар нийсхон тІехьа а дац, юкьара лостам лелабара новкьарле еш а да, экономика, инвестицен хьал дегІадоаладара Іаткьаш а да», — аьлар цо.

Гулбеннараш а цхьа барт болаш лаьрхІар цу тайпара бокьонаш телхаеш лаьтташ наха хьалувцара болх юха ца техача баргбоацарех ба, ГІалгІай Республикан Шолжа кхален даькь тІа цхьоагІо-барт хила безилга а чІоагІдир.

Кхерамзлен гІулакхах дувцаргда Илдарха-ГІалий тІа

Султиганаькъан Йоакьап

Илдарха-ГІалий тІарча мэре бахархошца кхетаче дІахьоргьа МВД болхлоша.

«Кхетаче дувца лерхІ, полице болхлошта, бахархошта

юкье хила безача бувзамах. Таханарча дийнахьа наха эггара чІоагІагІа дагадоакхаш дола хаттараш доашхаргда вІашагІкхетаре», — йоах тхогарча хоамо. Цу лоархІамеча кхетаче дакъа лоацаш хургва министра гІонча, поли-

це полковник вола Маммаев Б. А, УОООП МВД кулгал деш вола Пасечный А. Г, полице подполковник Геграев, иштта кхьбараш а.

ВІашагІкхетаре дувца оттадаьча хаттарашта юкье да, бахархой МВД балха

дІайибара гІулакх, ма хулла кІезигагІа авареш хургьар юкьедоаладар, наркотикий, корта бохабеча малара лар хоадаяр. Эггара керттердар - кхувш латта тІехье цу хІамаех лораяр.

ГалгIайчен юртбоахама Министерстве дийцар 2023 шера ялат чуэцарах

Коазой Мадина

Республикан юртбоахама Министерстве кхетаче дIайихьар, цунна чуйоагIача ГУПий кулгалхошца карарча шера ялат чуэцара балхах лаьца дешаш техкар, аьлар «Сердало» газетага цу боахама зарбан болх лелабераша.

Кхетаче хьакхайкадаь ма хиллара, ялат чуэца деза лаьтта да 14 эзар гектар.

Царех гурахьа дув ялат — 3 840 гектар, ка бола ялат — 1 500 гектар, кен — 1 240 гектар. Белгалдаккха деза, ялат чуэцара болх ший бахьа безача боарамагIа дIахьош хилар. Нагахьа санна ара хаттам дика хуле, ялат ший ханнахьа чуйица даргда.

«ДикагIбола доолахьара боахам» яхача яхье дакъа лаьцарий жамIа дергда

Коазой Мадина

Йистедаьлар Республикан «ДикагIболча доолахьарча боахама» гонахьа яьржача яхьа шоллагIа дакъа. Из яхь йола кхо шу да, ГалгIай Республика кулгалхочо Келаматанакьан Махьмуд-Иаьлас

хьалхадаьккха. ЛаьрхIа йола комисси дIайолаеннай дIабихьача балха чаккхе е, из кастлуш кIимарса бетта 31-ча дийнахьа хьакхайкаергья. ШоллагIча дакъа чубоагIача 135 доолахьарча боахамах 24 хьахаржа безаргба, аьлар «Сердало» газета корреспон-

дентага ГалгIайчен юртбоахама министерстве.

Белгалдаккха деза, шергара шу массаза дала, уж яхьаш яьржаш хилар. Къаьстга юрташ-ка бахача наха юкъе доолахьара боахамаш леладераш шортта ба ала йиш йолаш да хьагуш

дола сурт. Карарча шера цу юкъе дакъа лаьцара хьачуденад 412 дехар, цул хьалхарча шера 192 мара дацар. Из иштта наха тIаэцаш хиларах, цу юкъе яьккхар «Зизай фестиваль». ХIаьта карарча шера дIахьош йолча яхьашта юкъедаьннад зизаш леладерий гIулакх а.

Шолже дийцар кхувшбоагIарий гIулакхех, цар бокьонех

Султиганакьан Йоакьап

ГалгIайчен Шолжа-Шахьара администраце кхувшбоагIарий гIулакхех йолча комиссе кхетаче хилар, цига дакъа лоацаш яр вахара дешашца ювзаеннача отдела кулгалхо ЦIечой Хади, Россе МВД «Сунженский» оалача МО ПДН викалаш, дин Iилма дийша нах, дешара урхаллен викалаш, администратцен берий бокьонаш лораяра йолча отдела болхлой, аьлар «Сердало» газетага доал деча дакъь тIа.

«Цу кхетаче дувца оттадаь керттера хаттараш дар: ЕГЭ дIалуча юкъе нийсденна бокьонаш телхьярца дувзаденнар, цхьаболча административни балхага хьажар», — Йоах хоамо.

Цу белгалдаьхача дешашка хьежжа, комиссе, цхьа барт болаш, цхьаболча наха хьалхадаьхар юкъе нийсденна кхоачамбоацараш.

Шолжа кхале мехкашта юкьера Юмалуш дола балхаш дIадихьар

БIарахой Муслим

Укх деношка, ГалгIайчен Шолжа кхален Эбарга-Юртарча дакъь тIа, республикан паччахьалкхен ветеринарни болхлоша вIашагI а белла, дIабихьар мехкашта юкьера сибирски язва оалача хьайбай лазара духьала къовсам лоаттабара болх, аьлар «Сердало» газетага ГалгIай Республика ветурхаллен зарбан болх лелабераша.

«Цу юкъе дакъа лоацаш хилар СКФО пхе моттигера ветеринарни урхаллений кулгалхой, болхлой, Шолжа кхален администраце викалаш, вайцигара МЧС, МВД, унахцIенон министерство, иштта ГалгIай Республике гIолла йола Роспотребнадзор, Россельхознадзор», — аьлар хоамо.

«Сибирски язва — из хьайбашта хула унзара лазар да, геттара сиха дIа-юха дар-

жаш дола лазар лоархI цох, тIехьагIа юха хьахьувш, дегIацара дIа ца къасташ, хул из. Цу тайпара мехкашта юкьера Юмалуш йола моттигаш дIаьхьаро таро хулийтаргья, сихонца из унзара лазар дIа ца даржийтара болх дIабахьа, шоашта ховр цунна юкъе доададе», — аьлар ГалгIайчен ветеринарни урхаллен кулгалхочо Дзугайнакьан Беслана.

Цо иштта белгалдир, цу тайпара дIахьоча балха юкъе

таро хургья дIахойодача хана, цIаьхьа из лазар кхийтта болх хуле, цох доккха зе далалехь из соцаде, дIа ца даржийтара болх сиха дIабахьа. Хьайбай лазар даржаргдоацаш, цу лазара духьальотта ховргдолаш, вIашагIболлаш ба из болх.

Республикан ветеринарни гIулакха говзанчаша, дикача толамышца гойтар из хьал юстардоаккхача шоашта карагIдоалар.

Керда проект гойтар библиотеке

Гаьгенаькъан Марина

«ГалгIайчен культу-
ра 3D миниатюре» яхача
проекта презентаци
хилар Шолжа-Шахья-
ре. БIаргса эшаденнача
наха, дукха ха йоацаш
хьаййллача 3D тайпара
йолча гуш йолча галерее
вIашагIеллай из про-
ект «Цу ГIулакха хьалха
эттар, Шолжа-Шахья-
рча библиотекера БIаргса
эшаденнача наьха «Мас-
савар тIакоача моттиг»
яха оагIув.

Гулбеннарашта дайзар,
вай культурах дараш 3D
миниатюре, аудиоформате
гIолла Брайла шрифт дай-
зар. Иштта цар аьттув хилар
Ставрополерча БIаргса эша-
деннача наха лаьрхIа йолча
библиотеканна кулгал деча
Захарова Екатеринайца он-
лайн кеп йолаш кьамаьл
де», — йоах тхогарча хоамо.

3D хьисапе гуш йолча га-
лерее йовза йиш моттигаш:
«БоргIа каш», «ВIовнашке»,
Аьга-Кхалера кьаьнара
маьждиг, дагалоаттаме-
мориал, Магасера гIала,
МагIалбикера тIема сийлен
моттиг.

ГалгIайче дакъя лоацаш хургья «Дика хьал» яхача боламе

Гаьгенаькъан Марина

ГалгIайче кийчлуш я
«Дика хьал» яха Ерни-
гроссе болам дIабахьа,
аьлар «Сердало» га-
зета корреспондента-
га ГалгIай Республикан
физкультуран, культу-
ран, спорта министр-
стве.

«Из дIахьоргба Россе
массайолча моттигаш-
ка, 2023 шера оагIой
бетта цьхоалагIча денга-
ра иттлагIча денга кхачал-
ца. Цига дакъя лаца таро
йолаш ва моллагIа вола
саг, яьннача ханага хьеж-
жа доацаш, моллагIча дин
е кьаман викал хиларах. Цу
ГIулакха эшар да укх адре-
сах: www.total-test.ru.
дехар дIачудалар. ХIара
шера оагIой бетта кхоалагIча
дийнахьа дIахьош бола
боккха болам хетабаь ба
заIапхоста.

Из вIашагIеллараша
яхачох, цун керттара маIан
да могошал эшаеннача
наьха вахара хьалаш тоада-
ра мел эшаш йола таронаш
вIаштIехьайоахаш хилар
наха юкье доаржадар.

Дикача гIулакхий никъ

ГалгIайчера Паччахьалкхен Думан депутат волча БIарахой Бек-хана
50 шу дизарах

Муса Алоев

Хетаргахьа, 50 шу даьнна-
ча сага ха (ах бIаь шу) ва-
харца нийсью вай, из массе
оагIорахьа хоза таьрахь а да,
хургдолча дикача гIулакхий
белгало а я.

РФ Паччахьалкхен
Думан депутат БIарахой
Iаддалхьамида Бек-хан ваьв
1973-ча шера маьцхали бетта
цьхоалагIча дийнахьа, Наьса-
рен шахьара барт болча де-
зале. Уж ва бархI дезалхо: 4
йийиг, 4 кIаьнк. Цун да Наьса-
рен райпо болх беш хиннав,
хIаьга нана ший мел бола низ,
хьинар бераш кхедара дIалуш
ьяхай. Боккха дезал кьаьстта
берашта хьаькьал далара йола
«академи» я, цо новкьостал ду
царех хIаранена дIахо вахара
никъ харжа, из нийса дIабахьа.

Халкъя харжархо тахан ше
а ва дукхача дезала да. Из
дика тарлуш хул зIамигача
берашца, республикан тайп-
тайпарча миингашка дахача
царна новкьостал лоаттаду цо.

Бек-хан этта ваьнна дика по-
литик хиларал совгIа, хьинар
долаш, ше хьадеча хIаман тIа
овсарле йолаш, наьха хьашташ
довзаш, царца халонаш екъя
кийча волаш саг ва. Из эггара
IоагIарIа сага эшар да, тахан
даьд алар духьа дукха даьсса
гIулакхаш вайна юкьедаьнна
хиларга диллача хIаьта а.

Наха цо деш дола дег чура
гIулакхаш гу, из ший нах а мохк
а безаш волга бIаргагуш хила-
рах оал: «Тха депутат БIарахой
Бек-хан ше лаьрхIачунга кха-
чара тIакхувш вола саг ва», —
цудухьа цун балха лакха мах
оттабу цар.

Тухан Бек-хан, ГалгIай Ре-
спубликан кулгалхоцо Кела-
матанаькъан Махьмуд-Iаьлас
дIахьош бола никъ хьаллоа-
цаш, цунна уллув латтарех ва,
тешам болаш, ше дIатIайца
гIулакх чакхдоаккхаш, дукха
кхетаченаш дIахьош, тайп-
тайпарча наха новкьостал
деш, хьавоагIарех ва. Цо док-
кхача новкьосталца хьалла-
цаб лаьрхIа йола тIема опе-
раци дIахьош бола вай БIухой.
Иштта дукха новкьостал даьд
таро йоацача дезалашта, кхы
дуккхадараш а да цу юкье.

Паччахьалкхен Думан депу-
тата, коррупцеца кьовсам ло-
аттабара йолча комитета до-
акъашхочун БIарахой Бек-
хана бIаьха вахара никъ ба,
говзал а я: Наьсарен ишкол,
лакхара дешар, маькх еча за-
водера болх, паччахьалкхен,
юкьярлон моттигашкара болх,
мехка Паччахьалкхен Думера
къаьхьегам, предприниматель-
ство.

Цунна, депутат хилале а, до-
взаш дар экономикан, вахара
политкан хьал.

Цкъя ше интервью луш,
цо кьаьбга белгалдир шийна

керттара хетар: «Дезале-
ра лоархIам бараш, сийдола
вахар. Из иштта хилара кхоа-
чашде деза вахара-экономи-
кан дешаш.

Вайцига инвестораш
хьавоагIаргбола хьалаш хьаде
деза, царга зIамига, юкье-
ра бизнес дIайолаяйта еза.
Сай республиканна ма хулла
дукхагIа пайда бе хьожаргва
со, балха моттигаш хьакхол-
лаш, предприятеш болх беш
хургйолаш. Лакха лоамаш до-
ахаргда аргдац аз цIаккха а,
из де дезаш а дац. Наьха вахара
хьалаш тоадарца кхоачашу-
лаш да из».

Iаддалхьамида Бек-хан
даькьалавувц ваьча денца

ГалгIайчен политиканца къа-
хьегараша, шахьарашка, юр-
ташка бахача наха. Уж дешаш
дег чура доагIаш а да.

Из наха лоархIаш ва, ше
ма варра гIалгIа волаш, наьха
хьашташ довзаш, ший мех-
кахошта эшача новкьостал
деш, визза кьаман воI волаш,
хьавоагIаш хиларах.

Кьаман юкьярча «Сердало»
газета болхлоша из шоашка-
ра даькьалавувц, вай хьамсар-
ча мехка, йоккхача Россе дика
гIулакхаш кхоачашде эша ма
волва хьо!

Ираз, могошал, тешаме нов-
кьостий, котало хийла хьоца!

Беркате вахар хилда хьа!

МагIалбикера № 1 йола ишкол-гимнази тоайир

Газданаькъан Ахьмад

МагIалбика № 1 йола
ГалгIайчен йоазанхо-
чун Чакхенаькъан СаIида
ци лелаю ишкол-гимнази

хьатIадоагIача кердача де-
шара шерга кийча я. Укха-
за ишкол-гимнази кердай-
аккхаш, тоаеш дола балхаш
дIадихьад, гимназен дешар-
хой тIаэцаргба кердача каби-

неташка.

«Оаха тхоай аьттув боалар
даьд, тхоай дешара моттиге бе-
рашта дика хьалаш хилийта-
ра. Тов бетта цьхоалагIча дий-

нахьа, гимназе ший дешархой
тIаэцаргба кердаяьхача, сийр-
дача классашка», — аьлар «Сер-
дало» газетата МагIалбика № 1
йолча ишколан-гимназе кулгал-
хоцо Булгучанаькъан Зарас.

ГІалГІайче хьожаш ба, кхадж тоссача даькъ тІа цІера кхерамзлен ГІулакх мишта латт

Коазой Мадина

Республикан чоалханерча хьалий боахамо кхадж тоссача даькъ тІа цІера кхерамзлен Іалашо йий хьожаш бола болх дІахьу.

Карарча шера тов бетта 10-ча дийнахьа, цаІ дола кхадж тосса ди дІахьоргда. Цудухьа цу даькъ тІара хьал мишта латт хьажа ваха хилар, ГІалГІайе Республике гІолла йолча Росссе МЧС ГУ МагІалбик-Шахьара, МагІалбик кхален тІахьожаме, профилактикан балха отдела кулгалхо Котанакъан Ахьмад. Кхадж тоссача дийнахьа болх дІабахьара белгалъяча моттиге деррига а лертГІа дий ха ловш, арабаккханикъ бар из, аьлар «Сердало» газетага ГІалГІайчен МЧС зарбан болх лелабераша.

МЧСа болхлочо массанахьара хьал дика техкар, из хьежар нагахьа санна чоалхане хьал отташ хуле, цІера кхерамзлен Іалашо яьий а, из йоаяра эшаш йола таронаш йий а. Цул тІехьаГІа, нахаца кьамаьл а хилар, цІера кхерамзле ювца каьхаташ а дІадийкьар царна.

Цьхацца дола кхоачамбоацараш цу даькъ тІа долаш дар. Уж цигарча кулгалхошта хьалхадаьхад, уж дІадахара йола ха а белгалъяй», - аьлар Котанакъан Ахьмада, ший болх йистебоалаш.

МЧС тІахьожам лоаттабу берий лагерашта

Коазой Мадина

Республике мел йолча берий лагерашкара кхерамзле лораш болх дІахьу МЧС кьахьегамхоша. ЦІера хила тарлуца хатарах лагераш лораш, цигарча болхлошца кхетаченаш ю цар. Шолжа-Шахьаре йоал-

лача «Комарова» цІераГІа лагере ваха хилар Дударанакъан Ибрахим. Эггара хьалхарча юханца МЧС болхлоша теркалдер да, цІи яьлча хоам беш йола сигнализаци болх беш йий, цІи йоаеш йола баллонаш шоай моттиге ядий, иштта, кхьдараш а.

Берашта инспектора дийцар, лорацаваларо деча доккхача хатарех, хьалхадаьккхар да. ЦІаьхха хатар ийккхача, цІерацара ГІулакх царна дика довза дезилга. ЦІи йоаеш йолча баллонаца болх мишта бе беза дІахьекхар цо берашта. «Оаха беча балха кертгера декхар, берашта, лагере болх

берашта, цІерацара ГІулакх мел лораде дезаш да хьалхадаьккхар да. ЦІаьхха хатар ийккхача, корзагІбаьнна ца а хувзаш, эггара хьалхарча юханца дезар кхетадеш хила беза лагерешкара болхлой», — белгалдир Дударанакъан Ибрахима.

Яндарерча дешархошта дийцар, наркотикех доккха зулам доалаш хиларах

ГІазданакъан Ахьмад

Наьсарен кхален Яндарерча культуран ЦІаГІа кхувшбоагІарашца кхетаче дІайихьар «Хье Іеха ма вайта!» яхача кьамаьла тІехьа, из хетадаь дар наркоманеца дувзаденна унзара хьал кертахдаккхарца. Из

кьамаьл дІахьош, берашта дийцар, наркотикаш лелаярах мел доккха зулам доал.

«Берашца из болх дІабихьар яр тха культуран ЦІен исбахьален кулгалхо Йовлой Мадина. Из болх вІашагІбеллабар, тахан латташ дола наркотикаш лелая-

ра хьал дІадовзийта а иштта цунах доалаш дола зулам берашка дІакхайкаде а лаьрГІа. ТІехьа тІайоагІа хана, уж цу унзарча хІамах лоралургдолаш, каст-каста дІахьош ба цу тайпара берашцара болх. Вайх хІаране воашта хьалхашка цьхацца дола вахара декхар оттаду, цунна

тІакхувш а хул вай. Наркоманаш — уж хургдолча лертГІаца вахарах баьнна нах ба, цар наркотикий мара уйла яц, наркотикаша йоаю цар дика уйлаш, цар вахар, могашал», — аьлар «Сердало» газетага Яндарерча культуран ЦІен болхлоша.

Говзанчий ярмарка хилар вай мехка

Гаягнакьян Марина

Топпарах хІамаш хъаеца «Малх» яхача моттиго вІашагІелла «Говзанчий ярмарка» чакхъялар вай мехка.

Тайп-тайпара хІамаш хъаеш вола 38 говзанча гулвелар Наьсаре. Царна юкье бар тІоарсках, дахчак, топпарах хІамаш хъаеш бола пхъараш, цул совгІа, гизгаш хъаераш. Ярмарка дІаяхъа гІо дъраш бар, бІаргса эшаденача юкъярлен болхлой.

Къоастой Савдас аьнначох, иштта йола кхетаче дІахъош, дикка ача дІадода. Цудухъа чІоагІа лоархІаме хул моллагІа дола новкъостал. Из гІулакх массахана говзанч волча Іатиганакьян Беслана леладу. Блогераш, спонсораш оарцагІбоахаш, болх дІахъу цо.

«Топпарах хІамаш хъаеца «Малх» яхача моттига лов, ярмарке дакъа лоацаш кхыча мехкашка нах хилар. Хъалха ярмарка дІахъоча хана, геттара хала хыйзар тхо, пандус йоалла гІишлон кІалхара моттиг лохаш. Из геттара лоархІаме да, дегІа могашал эшаеннача наха. ЧІоагІа тоам хул сона, шоаш ехкача хІамаех говзанчаша дувцаш хилча. Нах цар хІамашта раъза хилча, болх дикагІа дІабода цар», — дувц из пайдане кхетаче вІашагІеллачох.

«Итт шу совгІа ха я, аз гизгех хІамаш хъаю, пхи шу да, догам дехкаш, къахъега. Со укх тайпарча моттиге хъалхара кхъачай. Сайна дика нах бовзарга, айса даь балхаш наха хозахетарга сатувсаш яр со, хъайоагІача хана. Аз сатийсача беса, дІадахар деррига. ЧІоагІа дега тоам хилар сона, укхаза кхачарах», — дийцар Габбартой-Балкхарой мехкара енача Василенко Юлиас.

ГІалгІайчен лоамашка «ДоттагІала сийг» юха лотабеннаб

ГІазданакьян Ахьмад

«ДоттагІала сийг» яха хІара шера дІахъош йола кагирхой проект юха а дІайолаелар. Россех халкъашта юкъяра доттагІал чІоагІдеш, царна юкъяра гІулакхаш тоадеш йола проект я из. ГІалгІайчен лоаме вай мехка ворхІ мот-

тигера викалаш гулбелар. Пхийтга саг чувоагІаш йола тоаба, цхъа барт болаш, яхар Хъарп яхача гІалгІай ширача юрта. Укхаза кагирхоша, цхъа барт болаш, лостам бара болх дІаболабир.

«Укхаза гІишлон балхаш дІадахъара хъадена хинна

биоагІий, дахчан улгаш оаха дехъадахар, деррига тІой юстардахар, дІа-юха леларашта новкъа хургдоацаш.

Цул тІехъагІа Лаьжгерча хин кхуркхолгага хъажа дахар тхо. Никъ чІоагІа хала бар, бакъда бале а цига ваха мегарволаш бар.

Цхъайолча хана джунгле

кхъаьчача санна хеталора, дукхаягІаш баьцаш, тайп-тайпара дийнаташ хиларах. Юухача хиво ший хозалца берригаш а цецбаьхар. Оаха дукхаш сурташ даьхар цига, цул тІехъагІа тхоаш Іеш долча дІадахар», — аьлар «Сердало» газетара Климова Екатеринас, из я цу проект доакъашхо.

ДАТТЫХ
горная Ингушетия

© Т. Агиров, openkavkaz.com

ГІалгІай паччахьалкхен университета студенташ хъамсара мохк бовза бахар

ГІазданакьян Ахьмад

Хургбола экологаш, географаш — ГІалгІай паччахьалкхен университета студенташ карарча хана ГІатеІа Юмаеш ба хъамсарча мехкара Іалама хознеш, баьцарча аренашка

ГІоулла дІахъу цар из ха.

Цу дешара моттиге массаза а Іаьдал хиннад, хІара шера ахкан заман чухь республикан тайп-тайпарча моттигашкарча дийнача дунен таронаш йовзар. «Экспедице тохкам бе, шоаш

Юмадаьр дІачІоагІде дика хъалаш да. Лекцеш дІахъош, семинарша дешаш Юмадаьр, практика йолча хана вІаший бувзам болаш дий хара лоархІаме да. Географаш кийчбеш, юкъяра дешар хъайцача 25 % дІалоацаш да. Прак-

тика дІахъош студенташа техкар ГІалгІайчен Шолжа кхален ДаьттагІарча лаьттан башхало, гонахъарча фецара хъал, хин гІишлош, лоамий оттам, кхы дуккхадараш а», — аьлар «Сердало» газетара, ГІалгІайчен лакхара дешар дешача моттиге.

ГалгӀайчен ЭккажкӀонгий-Юрта кашамаш тоадеш дола балхаш дӀахьош да

Коазой Мадина

«Сафмар» яхача дикача гӀулакхий фондо деча новкъосталах, ер шу йисте далалехь, тоадаь даргда 40 кашамаш: 33 бусалба наьха, 7 кераста.

Царех цаӀаш, ЭккажкӀонгий-Юрта хьачувоаллача, карарча хана тоадеш латт, аьлар «Сердало» газетага ГалгӀай Республикан паччахьалкхено.

«Кашамашта гонахьа керда карт яьй, 1500 метр йаьха а

йолаш. ДӀахо асфальт Юбиллаб. Шиь машин лоттаяра лаьрхӀа моттиг хьаяьй.

Кашамаш долча коара ламазаш дара лаьрхӀа ца кийчадаьд. Цун тӀехьашка кашамашка эшаш йола хӀамаш чу ле-

лаяра дола цаӀг а хьалдаьд. Белаш, ведараш, шодаш, косилкаш ийца яьннай. Кашамашта тӀадолха такилгаш хьадергда. Уж балхаш йистедаха лерхӀ тов бетта», — аьлар республикан министрий кабинетте.

ГалгӀайче тоадеш латт къаьстта Гунал дезача берашта лаьрхӀа ца-интернат

ГӀазданаькъан Ахьмад

ГалгӀайчен Шолжа кхален чуйоагӀача Эбарга-Юртарча берий цагӀа — интернате ремонт еш балхаш дӀахьош да, цунна новкъостал дер ва «Сафмар» яхача дикача гӀулакхий фонда кулгалхо Гуцаранаькъан Михаил. Цунах дийцар «Сердало» газетага мехка къахьегама, социальни ГӀалашон министерстве.

«Эбарга-Юртарча цӀен-интерната гонахьара доазув тоадеш латт, лотеха кхера хьал а боаккхаш, коара наькъаш кердадоахаш латт.

Из деррига тоадергда цига болх дӀахьоча юкъа. Иштта лерхӀ укказа, балхаш йистедаьлча, цӀена мекель оттае, дӀахо эшачунца ГӀалашо е, керда метта кисеш эца, кхача кийчбеш йола моттиг тоае, цига эшар эца. Цул совӀа, укказа хий хьадоагӀаш йола турбаш хувца лерхӀ. Цига таханарча дийнахьа вахаш а дарба деш а ва 20 саг. Царех дукхагӀбараш меттара хьалгӀовтталуш бац. Царга лерттӀа хьажа хала дар тха хиннача хьалашка», — аьлар тхоца къамаьл даьраша.

ГалгӀайче тоабеш боагӀа заӀапхошта, ветеранашта гӀулакх дара болх

Султиганаькъан Йоакьап

ГалгӀайчен Наьсарен кхале, МагӀалбике хьалъеш латт могошал эшаеннача наха терко лоттаяра йола кердача моттигий гӀишлош, аьлар «Сердало» газетага мехка кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«ГалгӀайче, «ДегӀаахар» яха къаман проект кхоачашъеш, керда гӀишлош хьалъеш латт, ха яхача боккхийча наха, заӀапхошта дикагӀа стационарни гӀулакх дара лаьрхӀа. Цу тайпара моттиг я МагӀалбик шахьаре, иштта унахцӀенон кертера «Ветераний ца» хьалдеш да Наьсарен кхалерча Сурхо

тӀа», — аьлар ГалгӀай Республикан къахьегама министерстве.

«Ветераний цӀен» материальни таронаш хувцалургья керда гӀишло хьалъярца, хӀана аьлча наха дарба де а салаӀа а моттигаш тӀакхетаргья. Цунга хьежжа лораш а кхыбола боллой а цу чу болх бе йиш йолаш хургба. Из гӀишло хьалъяь йоаккхаргья хьатӀадоагӀача шера.

ГалгӀай Республикан кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас яхачох, цу тайпара керда гӀишлош хьалъяро дукха декхараш кхоачашде таро хулийт; къаьстта боккхийча наьха, заӀапхой могошал тоаяра ца хилча даргдоацар да

из. Цу моттигашка царна эшаш йола терко лоттаергья.

«Белгалдаккха деза, вахаре наха новкъостал дара наькъ тӀа тахан карагӀдаьннар кӀезига дац: дӀадахача шера 32 эзар гаргга дезала пособеш деннад 8 шергара 17 шерга кхаччалца ха яьннарашта, иштта 30 дезал гаргга берий пособеш хьайцараш ба 3 шергара 7 шерга кхаччалца ха яьннараш, дӀахо 9 эзар совӀа дезала бер малхадalaraх луш дола ахча деннад. Кулгалхой оагӀорахьара доккха новкъостал лоттагӀадеш хиларах, 2023 шера республике таро йоацарашта новкъостал де вӀаштӀехьа доал», — аьлар Махьмуд-Ӏаьлас, карарча хана

беш бола болх белгалбеш.

Мехка ший аргӀагӀа дӀахьош ба хьал-таро тоаяра болх. ХӀара керда гӀишло хьалъярца, моттигаш дукхагӀа хулаш йоагӀа, дукхача шерашка къахьегаш хьабоагӀача наха салаӀа моттигаш тӀакхет.

ГалгӀай Республикан Кулгалхочо белагалдир, керда гӀишло болх бе йолаярца, цу наха лаьрхӀа 130 моттиг хургья, аьнна. Вахарца дувзаденнача дешай терко яра, унахцӀено тоаяра, наьха хьалаш ГӀалашдара болх дӀахо а дӀахьоргба, тахан латгача хано керттара дӀадехаш дар из долга кхета а деш.

ГалгIай лётчикех бола гойтам кийчбеш ба

ГIазданаькъан Ахьмад

ГIалгIайчен кьам мехкаждаккхарах болча дагалоаттама Мемориале хьабелларгба «ГIалгIай российский авиациен истори» яха гойтам.

Из хьабелларгба маьцхали бетта 25-ча дийнахьа. Цунах бола хоам бир «Сердало» газетага, ГIалгIайчен культуран министрстве.

«Цига го таро хургья цу нахах бола хоам тIабола оагIонаш, цар сурташ, гIалгIай лётчикех даь йоазош, цар Россе авиациен исторена лоархIаме дакьа юкьедахьар. Царна юкье ба тIема лётчикаш, Россе Турпалаш Оздой Ахьмада Мурат (1922-1999), Кьостой Устархана Ширвани (1923-1949), Малсаганькъан Татархана Ахьмад (1912-1942)», — аьлар тхоца кьамаьл даьчо.

Музее гIолла го баьккхар ГуржегIара баьхкача хьаьшаша

Гьаьгенаькъан Мартина

Гуржий мехкара баьккача Илманхошта экскурси йир, Малсаганькъан Тухана цIерах йолча музее гIолла.

«Экскурсоводаш болча Шоанхой Саидас, Долакханаькъан Фатимас, Галай Танзилас хьаьшашта дийцар, музее дIахьош латтача балхах, цун исторех. Гуржашта байра, «Зооморфные фигурки» яха гойтам», — йоах тхогарча хоамо.

«Теша лов, вайцига баькка хьаьший раьза болаш дIабаха хиларах, вай кьамах цар дуккха дика уйлаш йисарах. Музее хьачувоагIаш вола хIара саг лоархIаме ва тхона», — аьлар Шоанхой Саидас. ГуржегIара Илманхой вайцига баьккаб, Илман конференце дакьа лаца.

ГIалгIайчен паччахьалкхен филармони кийчлуш я, ший 30 шу дизарца дувзадена, концерт дала

ГIазданаькъан Ахьмад

Тов бетта юкье, Магасерча Алания майдан тIа доккха концерт дала кийчлуш ба Хамхой Ахьмада цIерагIча ГIалгIайчен паччахьалкхен филармоне 30 шу дизара цIай дездеш.

Сцена тIа баргба, вай цIихеза искусствай говзанчаш мегтел, лоалахарча республикай артисташ а. ХIанз укх сахьате филар-

моне тIателла цу цIайна кийчо еш ба. ЦIай долча дийнахьа луш долча концертага кийчо еш хиннача цьхан коллективах дийцар цар «Сердало» газетага.

«Хамхой Ахьмада цIерагIча Паччахьалкхен филармоне кхоллама коллектив дика йовзаш я наха.

Дукха ха йоацаш, коллективо шоай куц хувца лаьрхIар, «Sound King» аьнна цIи а енна. Укхазо го йиш я говзал лакха йола ар-

тистий болх. Оаз хоза йодаш хиларца, цIена дIалокхаш, наьха безам тIаозаш хиларца белгалбоахаш хул цар кхоллама болх, царна дика хов ашараш лакхара йолча говзалца наьха безам тIаозаш бола болх дIабахьа.

Укхазо юкье ца йоаккхаш цьхаккха хIама яц: чIондарг, дахчан пандар, саксафон, иштта кхьараш а.

Цьхан ашарий оагIонах латташ дац из концерт, из гуш

хургда укхазо хьажа веначо», — аьлар тхоца кьамаьл даьчо. ГIалгIайчен Паччахьалкхен филармони хьакхеллай 1993 шера бекарг бетта денз. 1997 шера денз цо лелаю Российски Федерациен, Нохч-ГIалгIайчен цIихезача артиста, начIал долча иллеш яздархочун Хамхой Элмарзий Ахьмада цIи. Цо йитар гIалгIай халкьа ашарий культу-ре цIаккха йовргIоаца лар.

ГIалгIайчен мехктохкама музее, «Хьалхара дунен тIом» яха гойтам кийчбаьб

ГIазданаькъан Ахьмад

ГIалгIай паччахьалкхен Малсаганькъан Тухана цIерагIча мехктохкама музее, гойтам хьабийлаб. Из хетабаьб Хьалхара дунен тIом хинна (1914 шера кIимарса бетта 28-ча денгара 1918 шера лайчилла бетта 11 денга кхаччалца) 109 шу дузаш хилара.

Укхазо го йиш хургья, Росийски Императора эскара юкье болаш, тIем тIа латаш хиннача вай ГIалгIайчен турпалхой цIераш.

«Теххьарча хоамах, Хьалхарча дунен тIа лаьтгача тIем тIа 1500 гIалгIа хиннав, цIихезача Кавказа Туземни дивизена чувоагIаш. Царна юкье хиннаб инаралаш Малсаганькъан С., Бекбузаранькъан С., Укурананькъан Т., Налгананькъан Э., полковникаш Котананькъан А., Совтананькъан М., Хантигананькъан

Я., Далгананькъан К., иштта кхы дуккхабараш а.

Цар, цIаккха доьргдоацаш, даьккхар шоай сий, уж иштта белгалбир лакхача тIема совгIаташца,

царех хилар Георгиевски кавалераш. Цу тIем тIа цар дIабихьача наькьах цкьа яздаь а Ийнадац. Вай мехкахой йоккхача исторически моттигашка дакьа ло-

ацаш хилар, вайна тахан дика масал хинна дIаэттад», — аьлар «Сердало» газетага ГIалгIайчен мехктохкама музее кулгалхочо Сагананькъан Мухьмада.

«Иман» яхача моттиге ваха хилар Татренакъян Муслим

Султиганакъян Йоакъап

Корта бохабеча маларца, наркоманеца, кхыдолча цамгарашца дувзадена дарбаш деча «Иман» яхача моттиге ваха хилар Госдума депутат вола Татренакъян Муслим.

Тахан цига дарбаш деш 60 совгIа саг ва, царна юкье ва ММА латархо Емельяненко Александр. «Российски латархоcho дийцар, цу моттиго шийна деча новкьосталах. Депутата белгалдир, цига дарба деш вола ХIара саг, ший цIагIарча наха везаш волга, цудухъа геттара лоархIаде да, дизза дарба даь, цу чура аравалар. Ший оагIорахъара, мел эшаш дола гIо де кийча ва Татренакъян Муслим. Нийсача наькъ тIа хъехаш, къамаьл дир цо могаш боацарашка», — Йоакъ тхогарча хоамо.

Тахан вай мехка дукха къахъег, харцахъарча наькъ тIа баьннарш тоабе гIерташ. Цу моттигерча болхлошца къамаьл дир депутата, царна малагIа гIо эш теххар. «Царех хIаране дIаваха аьттув ба, кхыча тайпара ший вахар тоадаь, пайда беш, беркате гIулакхаш хьаллоацаш. Во оамалаш дIаяьхача, меттадоагIаргда деррига а», — аьлар Татренакъян Муслима.

Тема доакъашхой дезалашта гIо ду вай республике

Тема доакъашхой оагIув хьаллоацаш йола кхетаче дIайихъар Эккажкъонгий-Юртарча культуран цIагIа

Гьаьгенакъян Марина

Йоккха кхетаче яр, «Россерча кхалнаьха цхьанкетар» яхача къаман проекта гIолла, Эккажкъонгий-Юртарча культуран цIагIа дIайихъар. Гулбеннача хьашашта юкье вар къаман гуллама депутат Дарсиганакъян Мухъмад, ИРО ВПП «ЦаI йола Росси» яхача комитета кулгалхо Кхоартой ИбрахIим, форум дIаяьха гIо даь Овшанакъян Мухъмад, Ньсарен кхален кулгал ду Исмейланакъян Iамархан, Эккажкъонгий-Юртарча администрацона кулгал ду Йовлой Микаил.

Иштта цига баьхка хилар тайп-тайпарча болмоттигашкара нах. Царна юкье бар юртарча, Ньсарерча ишколашкара хьехархой, гуржий къаман ассамблейна хьалха латта Гавардашвили Манана, «Акбарс» яхача тагрий НКО кулгал ду Салимжанова Светлана, Украински «Черво-

на рутонна» кулгал ду Заводская Любовь, эрмалой «Аястан» НКО кулгал ду Епремян Джемма, Киргизий къаман ассамблейна кулгал ду Мадрахимова Мохидил, иштта кхыбараш. Эккажкъонгий-Юртарча культуран цIен кулгалхо БIарахой Мадина яр форум хьайийллар. «Тахан вай дувцаргдар масанега кхоачаш дола доккха гIулакх да.

Деналца Даьхе лораеш латтача къонгий цIагIарча наха новкьостал де дезаш да вай дерригаш. Тайп-тайпара секцеш хургья вайцига: кхалнаьха унахцIено, тIема доакъашхой дезалашта гIо дар, кхалнаьха хIама хьаде аьттув хилар, юридически оагIув, иштта кхыраш. Массайолча моттигашка къахъегаш бола кхалнах цхьанкетарга буга гIа ба вай тахан боаккхар», — аьлар БIарахой Мадинас. ГIо эшаш болча наха эггара хьалха де дезарех дийцар кхетаче. Эггара чIоагIагIа наха хетташ хиннарарш дар дешарцара хьал,

унахцIенон гIулакх, льготаш. Бахархой мел хиннача хаттарашта жоп луш, цу гIулакхех бола болхлой бар. «Иштта йола кхетаче вай мехка хьалхара дIахьош я.

Сога хьаттача, каст-каста дIакхьа еза тIема доакъашхошцара кхетаченаш. Даьшта, ноаношта, берашта ха деза, паччахьалкхено шоаш бицбергбоацилга, эшаш дола гIо лоаттадергдолга. Къаьстта лакха

тIахьожам лоаттабе беа республикерча хьакимаша цу гIулакха», — белгалдир Овшанакъян Мухъмад. Дийшача наха Даьла цIи йоаккхаш, хоза дIайихъар из кхетаче. Вай республико лакха терко лоаттау тIема доакъашхошта, цар дезалашта. Республикан кулгалхоcho юхьанца денз иштта чIоагIадаь дIаоттадир из гIулакх, ше тIахьожам беш.

Истинг хоза хетараш дукха ба вай мехка

Султиганакъян Йоакъап

хилар.

Дукхача хана денз, вай къаман юкье леладеш дола, устакIан тхаш даь истинг хоза хетараш 75% кхоачаш ба вай мехка. Из хьахьекхар, 100 сагага хоттам беш, дIабихъача балхо. 90% бахархоша белгалдир, истинг, вай къаман исторе лоархIаде моттиг дIалоацаш, цун Iадаташцара цхьа оагIув

95% наха дийцар; тахан республике, къаьнара догам лорадеш, геттара хоза кIувсаш хьадеш массехк говзанча я, яхаш. 100% наха яхачох, таханарча истинго ший тайпара хоза тоаду моллагIа цIагIара куц.

ХIара истинго бахархошка хьахьокх, мел йIаьхий, хоза культура йолаш хьаденад вай къам.

Къаман гѳулакха лаьтта саг

Дарсиганаькъан Ювсапа Мусай 85 шу дизарга

Гарчакханаькъан Сали

Укх деношка 85 шу дизад гѳалгѳай къаман сийдолча виий Дарсиганаькъан (Поаланкой) Ювсапа Мусай. Цъабола политикаш хул, гаьннара денз шоай вахара никъ нийсбеш, сих ца луш, лакхаленга болхаш. Бакъда Мусай къаманна гучавалар, вовзар лотаяь цѳилеторг санна чехка хилар. Иштга чехка хувцамаш дир цо ший къаман вахаре, кертттердар да царех наха боккха пайда а дикахетар а хиннилга.

Дарсиганаькъан Муса ваь хиннав 1938-ча шера маьцхали бетта 1-ча дийнахьа Пригородни кхален Мочкѳий-Юрта. Цун дай, цу ханара дукхагѳола гѳалгѳай санна, ахархочун къахьегамца напaгѳа гѳадахьаш а дезал хьаналча хѳаманца кхоабаш а баьхаб. Хетаргахьа, зѳамига волаш хьахиннаб кѳаьнка дег чу дѳахо ше вахаре караэцаргѳола лаьтанцарча къахьегамцара, ахархочун кхелацара безам.

Ший ялх шу даьннача хана, деррига вай къам санна, мехкаваьккха, гаьнарча Казахстана Целиноградски областе Ювахѳийтав

из, цига дѳаяхай бера эггара хозагѳа хила еза ха, 1956 шера цигара, Михайловски кхалера, ишкол яьккхай цо.

1948 шера волалу Муса къахьега, юхьанца цох хул Вишневски кхален колхоза шоафар. Вай цѳадаькхачул тѳехьагѳа, из ваьхав Магѳалбика кхален Керда Редант яхача юрта. 1960-ча шера денз, къахьега волавеннав, «Алханчуртский» оалача совхоза бригадир волаш. Цул совгѳа, хьайбаш леладеча даькъе доккхий толамаш доаха саг санна а вовзаш хиннав из вай республике. Эггара лохарча даржагара (водителгара) дѳаволавенна, цох хиннав боахама кулгалхо. Из керте а латташ, къахьегаш хиннай Магѳалбикера «Керда Редант» оала ГУП.

1989 – 1992 шерашка Ювсапа Муса хержа хиннав СССР халкъа депутаталла. Къаьстга а цу заман чухьа гучайоал цун политика оамалаш, дѳадоладаь гѳулакх чакхдаккха ховш хилар, чѳоагѳа лоѳам хилар. Цо хьинаре дакъа лоац бехк боацаш мехкадаьха къамаш бакъдеш дола закон тѳаэцача балха юкъе, дукхача хана денз вай къамо сатийса хинна гѳалгѳай паччахьалкхе хьаькхоллача гѳулакха юкъе. Изи

халкъа йоазанхо вола Коазой Аюпа Гийсаи ший тѳавода КПСС ЦК Генеральни секретарь хиннача Горбачѳв Михаил Сергеевича, 60 эзар гѳалгѳахо кулгаш яздаь каьхаташ карара кара дѳалу цо мехка кулгалхочунга, къаман автономни хьаяр дехаш.

Цун а цун къаман а уйла кхоачашхул, тахан вайна ховча беса, денгара денга дегѳаухаш, тоалуш йоагѳа вай республика, из йолаш хиларах доккха дакъа доалл Дарсиганаькъан Мусай.

Дукхача паччахьалкхен совгѳаташца белгалбаьхаб Ювсапа Мусай вахара а къахьега-

ма а никъ. Цунна еннай «Сийлен хьарак», Къахьегама Цѳеча байракха, Къахьегама сийлен орденаш, Гѳалгѳай Республикан «Карагѳаьннарах» яха орден, майдилгаш, сийлен грамоташ.

Ше хьийга къа дайнадоацилга бѳаргадайра Ювсапа Мусайна валалехь, хьамсарча республике ваха аьттув баьлар цун, 16 шу доаккхаш. Хетаргахьа, ше зехьа ца ваьхалга кхетадора цо. Из кхетадора из кхеваьча Гѳалгѳай мехко а.

Кхелхав Ювсапа Муса 2008 шера ардара бетта 4-ча дийнахьа, ший 70 шу даьннача хана.

Халкъашта юкъера доттагѳала ди дездир Долакха-Юртарча культуран Цѳагѳа

Гѳазданаькъан Ахьмад

Укх деношка, хѳара шера кѳимарса бетта 30-ча дийнахьа дѳаьхош дола Халкъашта юкъера доттагѳала ди долаш, Наьсарен кхалерча Долакха-Юртарча культуран Цѳагѳа, берашта лаьрхѳа «Леопольд-Циска керда цатоамаш» яха безаме программа дѳайихьар.

«Боккъонца дола доттагѳал мишта хул дийцар берашта культуран Цѳен исбаьхален кулгалхо йолча Манкенаькъан Зинас.

Вай декхар да, кхувш йоагѳаца тѳехьенна доттагѳал довзийтар; шоайла гадоаккхаш, безаме хила Юмаяр; эшача новкъостала кийча хила езилга халхадаккхар, дикагѳаьнна йола оамалаш кхейар; уж цу тайпара хьалкхер лоархѳаьне да.

Кхетаче дѳаьхош массане-на дукха дезаш дола муьлфильм а гойтар. Бераш чѳоагѳа гѳаддаха хьежар цунга, йоккха терко тѳайохийташ. Цо царна дег чу йоссийтаяр, шоайла мишта хила беза яха уйла, дика гѳулакхаш хьаькхоллара йола оамалаш хьалхьяьхьяр», — аьлар «Сердало» газетага Долакха-Юртарча культуран Цѳен болхлоша.

Гѳалгѳай технопарк ший болх дѳаьхош я

Гаьгенаькъан Мартина

«Python» яхача меттацара, программированех йола аккан курс дѳаьхоргьа «Кванториум» яхача берий парко. «14-16 шерашка кхаьчача берашта, программированех дола кердадараш довзийт цу программо.

Модульни программаш хьае, системни кодашка хьаьжа, иштга кхьодола хѳамаш Юмадергда берашта цига. Дешара курс дѳаьхоргьа, укх бетта 2-ча денгара 23-ча денга кхаччалца. Моллагѳа дола хаттар дала йиш йола телефон я: 8(988)-933-50-42», — дийцар берий технопарке.

Белгалде деза, «Python» яха мотт, программированена юкъе леладеча меттаех эггара чѳоагѳагѳа баьржа мотт болга. Цул совгѳа, беча балха тѳа эггара аттагѳа, дикагѳа лоархѳаш ба из мотт.

Дешархой тѳаэца кийча я ишколаш, берий бешамаш

Султиганаькъан Йоакъап

Ишколаш, берий бешамаш бераш тѳаэца кийча хиларах дийцар мехкадаьга Келаматанаькъан Махьмуд-ѳаьлага, вице-премьер йолча Боканаькъан Аьсета. «149 ишколо, 98 берий бешо шоай налараш хьаелларгьа хьаьший тѳаэцаш. Республике хьаелларгьа 7218 бера лаьрхѳа 13 керда ишкол, 1730 бера моттигаш луш йола 8 берий беш. Кердача ишкола-

ша, берий бешамаша болх бемоттигаш лургьа 1849 сага», — йоаьх тхогарча хоамо. Пишлой балхах йолча республикерча министерствос яхачох, 2023-ча шера вай мехка хьальбеш латт 28 дешара моттиг — 15 ишкол, 13 берий бешамаш.

Наьсарерча шин ишколо тѳаэцаргда 1600 бер, 320 дешархочоа моттигаш лургьа Сурхо тѳарча ишколо. «Демографи», «Дешар» яхача къаман проек-

тех доккха беркат даьннад вай республиканна.

Иштга, 16 тиша ишкол тоаеш латт мехка. Таханарча дийнахьа, 14 моттигера болх ший оттаяьча графиках дѳабодаш ба. 70%, 90%-га кхоачаш йистебаьннаб цигара болх. Оттаяьча хана йистеяьнна хургьа, Дала аьннадале, Эккажкъонгий-Юртара № 3, Пхьилекъонгий-Юртара № 8, № 6, Наьсарера № 3, Эбарга-Юртара № 4, Магѳалбикера № 6, Долакха-Юртара СОШ,

Илдарха-Гѳалий тѳара № 3, Йоккхача Ачалкхера № 22, Сурхо тѳара № 3 йола ишколаш, Наьсарера № 1 йола интернат. Геттара дика шоай болх дѳаьхош боакхарех ба, Шолжа-Шахьарера № 3, № 6 йола ишколаш, кадетски корпус, Шолжа-Шахьарера коррекционни ишкол тоаеш боакха болхлой. Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-ѳаьлас тѳадиллад, деррига балхаш шоай ханнахьа, лакхача боараме йистедаха, аьнна.

14 ДОКУМЕНТЫ

Внимание: газопровод!

По землям РИ: Назрановского, Малгобекского, Сунженского района и г. Карабулак проложены магистральные газопроводы и газопроводы-отводы с параллельными кабельными линиями связи, обслуживаемые Моздокским ЛПУМГ ООО «Газпром трансгаз Ставрополь». Ось газопроводов на всем протяжении обозначена километровыми знаками, а пересечения газопроводов с автомобильными дорогами и водными преградами - километровыми знаками и знаками «Осторожно - газопровод», «Остановка запрещена».

Для обеспечения безопасной эксплуатации и транспортировки газа предусмотрены зоны минимальных расстояний согласно СНиП 2.05.06-85* до 350 метров в зависимости от диаметра трубы и охранные зоны шириной 25 метров в каждую сторону от оси газопровода согласно правилам охраны магистральных газопроводов. Вдоль подводной части газопровода охранная зона устанавливается в виде участка водного пространства от водной поверхности до дна, заключенного между параллельными плоскостями, отстоящими от оси газопровода на 100 метров с каждой стороны.

В охранной зоне магистральных газопроводов категорически запрещается производить всякого рода действия, могущие нарушить нормальную эксплуатацию трубопроводов либо привести к их повреждению, в частности:

- перемещать, засыпать и ломать опознавательные знаки, проводить земляные работы;
- открывать люки и двери ограждений узлов линейной арматуры, станций катодной и дренажной защиты, линейных и смотровых колодцев и других линейных устройств;
- разрушать берегоукрепительные сооружения, земляные и иные сооружения, предохраняющие газопровод от разрушения; устраивать всякого рода свалки, выливать растворы кислот, солей и щелочей; производить дноуглубительные и земляные работы;
- разводить огонь и размещать какие-либо открытые или закрытые источники огня;
- проводить работы с использованием ударно-импульсных устройств и вспомогательных механизмов, сбрасывать грузы;

• огораживать и перегораживать охранные зоны. В зоне минимальных расстояний категорически запрещается:

- возводить какие-либо постройки, размещать стоянки, гаражи, коллективные сады с садовыми домиками, дачные поселки, жилые здания, отдельные промышленные сельскохозяйственные предприятия, тепличные комбинаты и хозяйства, птицефабрики, молокозаводы, карьеры, разработки полезных ископаемых;
- сооружать проезды и переезды через трассу газопроводов и газопроводов-отводов, устраивать стоянки автотранспорта, тракторов и механизмов, размещать сады и огороды;
- заниматься производством мелиоративных земляных работ, сооружением оросительных и осушительных систем;
- заниматься строительными-монтажными и взрывными работами, планировкой грунта;
- производством геологосъемочных, поисковых и других работ, связанных с устройством скважин, шурфов;
- заниматься содержанием скота и устраивать водопой для скота.

Перед проведением работ в охранной зоне и зоне минимальных расстояний газопроводов и газопроводов-отводов необходимо получить согласование и письменное разрешение на их производство в Моздокском ЛПУМГ ООО «Газпром трансгаз Ставрополь». Несоблюдение вышеуказанных требований может создать угрозу причинения вреда жизни и здоровью людей, а также имуществу физических и юридических лиц.

АДРЕС И ТЕЛЕФОНЫ

Моздокское ЛПУМГ:

363750, п/я №1.

Телефоны:

(886736) 2-60-06, 7-50-24.

Диспетчер (886736) 60-229

Лица, виновные в механическом повреждении магистральных газопроводов, кабелей связи, средств катодной защиты, привлекаются к административной и уголовной ответственности в соответствии с действующим законодательством Российской Федерации.

Статья 167 УК РФ. Умышленное уничтожение или

повреждение имущества.

1. Умышленное уничтожение или повреждение чужого имущества, если эти деяния повлекли причинение значительного ущерба, наказываются штрафом в размере до сорока тысяч рублей или в размере заработной платы или иного дохода осужденного за период до трех месяцев, либо обязательными работами на срок до трехсот шестидесяти часов, либо исправительными работами на срок до одного года, либо принудительными работами на срок до двух лет, либо арестом на срок до трех месяцев, либо лишением свободы на срок до двух лет.

2. Те же деяния, совершенные из хулиганских побуждений, путём поджога, взрыва или иным общеопасным способом либо повлекшие по неосторожности смерть человека или иные тяжкие последствия, наказываются принудительными работами на срок до пяти лет либо лишением свободы на тот же срок.

Статья 168 УК РФ. Уничтожение или повреждение имущества по неосторожности.

Уничтожение или повреждение чужого имущества в крупном размере, совершенные путем неосторожного обращения с огнём или иными источниками повышенной опасности, наказываются штрафом в размере до ста двадцати тысяч рублей или в размере заработной платы или иного дохода осужденного за период до одного года, либо обязательными работами на срок до четырехсот восьмидесяти часов, либо исправительными работами на срок до двух лет, либо ограничением свободы на срок до одного года, либо принудительными работами на срок до одного года, либо лишением свободы на тот же срок.

Федеральный закон «О газоснабжении в Российской Федерации».

Часть 3 статьи 32. Органы исполнительной власти и должностные лица, граждане, виновные в нарушении правил охраны магистральных трубопроводов, газораспределительных сетей и других объектов систем газоснабжения, строительстве зданий, строений и сооружений без соблюдения безопасных расстояний до объектов систем газоснабжения или в их умышленном блокировании либо повреждении, иных нарушающих бесперебойную и безопасную работу объектов систем газоснабжения незаконных действиях, несут ответственность в соответствии с законодательством Российской Федерации.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

№245

27 июля 2023 г.

**О назначении члена
избирательной комиссии
Республики Ингушетия
с правом решающего го-
лоса**

В соответствии с пунктом 11 статьи 29 Федерального закона «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» и части 10 статьи 3 Закона Республики Ингушетия «О системе избирательных комиссий Республики Ингушетия»,

Народное Собрание Республики Ингушетия постановляет:

1. Назначить членом избирательной комиссии Республики Ингушетия с правом решающего голоса Албакова Алихана Муссаевича.

2. Направить настоящее Постановление в избирательную комиссию Республики Ингушетия и для опубликования в республиканские средства массовой информации.

3. Настоящее Постановление вступает в силу со дня его принятия.

**Председатель
Народного Собрания
Республики Ингушетия
М. У. Тумгоев**

ГалгIайчен столице суда пирстопаша декхар доалларашкара 180 эзар сом хьадаьккхар

Султиганькъан Йоакъап

Республикан столице Магасе хьалчувоаллача латгача poste климарса бетта 26-ча дийнахьа рейд дIайихьар ГалгIай Республике ГIолла йолча суда пирстопий Федеральни ГIулакха Урхален болхлоша, ГалгIай Ре-

спублике ГIолла йолча МВД УГИБДД болхлошца цхьана, аьлар «Сердало» газетага мехка ГIолла йолча УФССП зарбан болх лелабераша.

«Из рейд дIаяхьара керттера бахьан дар административни ГIод такха безам боацаш лелараш гучабахар. Уж

гучабахар лаьрххIа йолча «Наькъа пирстоп» яхача апаратаца.

Хоам бу, из болх дIабахьарах 180 эзар сом хьадаьккхар — из Госавтоинспекцена бола пайда ба, балха тIа гулдаь ахча а да, кредитех дола декхар а да. Суда пирстопаша, наь-

къа полицен болхлоша наха хьалхадаяьккхар, ГалгIай Республикан наькъашка касткастга цу тайпара рейдаш дIахьоргъя, аьнна, цудухьа бакъахьа да царна хьалххе а шоай декхар мел да ховш хуле укх адресах интернет-сайте <https://r06.fssp.gov.ru/>.

Зизай яхъашка дакъа лоацаш ба вай бахархой

Бѳарахой Муслим

Ший коа зизаш кхедеш, хьинаре къахьегаш, хьайоагІа ГІаьзе-Коа яхаш йола Албохчанакъан Фатима. Тайп-тайпара зизаш, гаьнаш, ший кулгашца хьадаь Іамарч — цу

кхалсага коа йоацаш хозне яц.

Гуш да, деррига а боккхача безамца, дог хьоасташ кхелла долга. «Изал къахьегаш йоллашехь, кхы а ишколе болх бу Фатимас.

Вай мехкадас Келаматанакъан

Махьмуд-Іаьлас соцам баь, дІахьош йолча «Зизай фестивалъ» яхача яхье дакъа лац лархІад цо», — йоах тхогарча хоамо. Мэре яхачох, иштта йолча яхъаша бахархой Иомабу шахьарера цѳено, хоза моттигаш лорае.

ГІалгІайчен хьун боахамашка хьу тохкаш бола болх дІахьош ба

Коазой Мадина

ГІалгІайчен хьун боахамашка, хьун дикал тохкаш бола болх дІахьу, дІайийнача хьуна лазар кхийттадий а, из лерттІа дегІайоагІаш йий а хьожаш ба цу балха дакъь тІара говзанчаш.

Масала, Оалкамарча, Галашкарча хьун дакъь тІа 340, 9 гектара тІа уж балхаш йистедаьхад. Хьуна зене хургдола хІама корадаьдац. Болх дІабихьачул тІехьагІа говзанчаша лархІар цъаккха а хьуна новкъа хургдола хІама шоашта кораданзар, аьнна, йоах хоамо.

«Балхаш дІадихьар 2023 шера оттадаьча декхара нийсса. Иштта белгалдаьча хьун дакъь тІа хьу теларгІола моттиг йий хьежар. Из хоам лелабергба хьуна боахама хьал лазар цахкетийташ лерттІа леладара бехктокхаме болча наха, юкье лерттІа тІаьнна йоаца а йокъаяла гарга йола а гаьнаш дІа а лоархІаш», — аьлар ГІалгІайчен хьун боахаме.

Галашкарча культуран Цѳен болхлоша къахьегега шоатта дІадихьар

ГІазданаькъан Ахьмад

ГІалгІайчен Шолжа кхалена чуйоагІаца Галашкарча культуран Цѳен болхлоша шоатта ди дІадихьар, массайолча моттигашка лостам беш. Барт болаш, юкьарча

балха ди дІадаьха арабаларах, цу культурно-салаІара йолча моттигерча хІара сага кхетадир эшача новкъостал де, моллагІа хІама этгача из дІадаьха кийча хилар.

«Къахьегега шоатта ди —

из дика Іадат да, цо барт бу наха юкье, цъхана беча балха тІабержабу. Оаха тахан цъхана карташта, нах Іохувшача ара латгача гІандашта басар хьекхар; культуран Цѳен доазув цѳендир; кабинеташ, кІир теха, кийчийр; иштта кхы а эшаш

дола дукха балхаш де таро хилар тха.

Хоза хет, хьадаь ваьнначул тІехьагІа юахьежача, цѳенача лостамо дог хьесташ хилча, массахьа цѳена, сийрда яр», — аьлар цига къахьийгараша «Сердало» газетага.

Бокъо йоацача хьу тийдараш лохаш ба

Султиганаькъан Йоакъап

Шолжа кхалерча хьунагІара гаьнаш тийда нах лохаш ба, хьунаш лораш бола къахьегамхой. Бокъо йоацача моттигера гаьнаш тедарах хьун боахама хинна зе тахка баха хилар, хьун боахамахи экологехи йолча министрствон кулгалду Хьулахой Саварбик, МВД болхло. «Гаьнаш тедаш баьхкарий лараш яр хьун юкье. Из гІулакх тохкаш латт тахан.

Хьун боахама зе даьраш хьалохаргба, царна доагІа гІод тохаргда», — йоах тхогарча хоамо. Іалама гІулакх хьун йолча министрствон болхлоша дехар ду бахархошка! Боккъал а, бокъо йоацача моттигера гаьнаш тедаш саг ховелча, хоам бе укх номерах: 8 (8734) 55-45-73. Хьун гІулакх лораде декхарийла да вай дерригаш. Ма толхаде хьун беркат, лорае хьун моттигаш!

МагІалбика культуран болхлоша шахьара юкьарча белхашка дакъа лаьцар

ГІазданаькъан Ахьмад

МагІалбике шахьара юкьара белхий хилар. Царна юкьебоагІаш хилар бахархой, шахьара культуран Цѳен кулгалхо, ГІалгІайчен

культуран цѳихеза болхло ГІазданаькъан Мухьмад волаш, еррига коллектив.

«Шоатта ди дІахьош оаха лостам бир шахьара культуран цѳен гонахьарча дакъь

тІа, йокъаенна ягІа гаьнаш дІаьхар. Массане а безаме болх дІабихьар цъхана, цул тІехьагІа Осканаькъан С. С. урамагІа дІехьадаьлар тхо, из цѳенбе лархІа. Из тІачІоагІбаь ба шахьара ад-

министрацена. Цига дІахо лостам бир оаха. Культуран Цѳен болхлоша буц дІахьекхар, еррига нувхаш дІаьхар», — аьлар «Сердало» газетага ГІазданаькъан Мухьмада.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Главный редактор: Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя:

Республика Ингушетия, 386101, г. Назрань, Тер. Центральный округ пр. И.Базоркина, 60.

Тел.: 8 (8734) 77-11-84

Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована

Управлением Росохранкультуры по ЮФО. Рег. номер ПИ № ФС 10-6526 от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru

Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в компьютерном центре редакции газеты «Сердало».

Время подписания номера

по графику в печать: 2 августа 2023 г. Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не совпадать с позицией редакции. При перепечатке ссылка на газету обязательна.

Письма, рукописи, фотографии, рисунки не рецензируются и не возвращаются. Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве

«Южный регион», с готовых диапозитивов Адрес: 357600, Ставропольский край, г. Ессентуки, ул. Никольская, 5. Заказ № 1435 Тираж: 2000 экз.

Учредители: Правительство Республики Ингушетия и ГАУ «Общенациональная газета «Сердало»

Адрес Правительства РИ: 360001, г. Магас, пр. И. Зязикова, 12.

Унахцѐна вахар деза вай берашта

Газданакъсан Ахьмад

Корта бохабеча маларо, наркотик яхача дохъажо, гѐаьлено сага дега деча зенах дийцар Оалкамарча культуран цѐага. Из кхетаче вѐашагѐеллараша берашта дийцар, мел лоархаме да ший унахцѐно лораяр, Дала хьаденнача дегага, хоастам беш, хьожаш хилар.

«Берашца къамаьл дир «Во хѐама дезац сона» яхача темах. Царна бѐаргадйтар, наркотик яхача дохъажо, къаракъо сага вахар мишта кѐалдут. Кхетаче дийцар, уж ийрча гѐулакхаш дита ца могоча наха мишта гѐо де деза. Могашал толхаеча оамалаша сага цъхакъа а тайпара пайда ца белга дѐахайта гѐерт тхо берашта. Чѐоага лоархаме да, кхувш латтача тѐхьенца иштта урокхаш дѐакхъар. Воча оамалаша дега деш дола зе дайзача, царна духьальотта аттага хургда кхийна баьлча. Маьрша лелайойла вай тѐхье Дала», — дийцар тхога Оалкамарча культуран цѐага методист йолча Хамхой Паьтамата.

ГОбъявления

В соответствии с Законом Российской Федерации от 26 июня 1992 года № 3132-1 «О статусе судей в Российской Федерации» Квалификационная коллегия судей Республики Ингушетия объявляет об открытии вакантной должности мирового судьи судебного участка № 9 Республики Ингушетия.

Заявления и документы, перечисленные в пункте 6 статьи 5 вышеуказанного закона Квалификационной коллегией судей Республики Ингушетия принимаются с «04» августа 2023 г. до 18:00 ч. «23» августа 2023 г.

Обращаться по адресу: г. Магас, ул. К. Кулиева, д. 6, Управление Судебного департамента в Республике Ингушетия к секретарю квалификационной коллегии судей Республики Ингушетия.

Утерянный аттестат серии Б №269171, выданный СОШ №4 г. Назрани в 1990 г. на имя Сапралиева Хасана Магомед-Башировича, считать недействительным.

Гѐалгѐайчера спортсмен Россе гулъяьча команданна юкѐевахар

Гаьгенакъсан Мартина

Гѐалгѐайчен ший лоамагѐа латарах волча спортсменах Россе гулъяьча команда доакъашхо хилар, аьлар «Сердало» газетага Гѐалгѐай Республикан цу спорта Федерацион болхлоша.

«Шакренакъсан ѐаьла U-21 Россе вѐашагѐтехача кагирхой тоабанна чувоагѐаш, 2023 шера дунен хьалхле якъхарга кийчвала волавеннав, из яхь хургья Иордане майцхали бетта. Спортсмен кийчлуш ва Сочерча Единоборствай Академе». Белгалдакъа дезаш да, ший

лоамагѐа латар гѐалгѐай малача наха юкѐе эггара дукхагѐа даьржарех хилар. Вайцигарча ФОКий кулгалхоша яхачох, наога болча кагирхошта къаьстта ший лоамагѐа латар дукхагѐа деза, цун яхьашка леладу латара куц бахьан долаш.

Вайцигара ший лоамагѐа латархо, Самаре дѐайихъача Ерригроссе турнире котваьлар

Гаьгенакъсан Мартина

Гѐалгѐайчен латархо Ерригроссе ший лоамагѐа латара яхье котваьлар, аьнна, хоам бир «Сердало» газетага

Гѐалгѐай Республикан спортивни латара Федерацион зарбан болх лелабераша.

Кѐимарса бетта 29-30 деношка «МТЛ Арена» спортив-

ни даькъ тѐа Россе 18 моттигера викалаша яхьашка дакъа лаьцар, цу юкѐеюагѐаш яр Крым Республика, ЛНР, ДНР. Яхь дѐайихъар Сурков Сергея сийна, 18 шу даьннараш-

та юкѐе. Хоаной Исмаѐал 71 кг кхаччалца дозал дарашта юкѐе кхь даькъа йийкѐа дѐайихъача яхьашка котваьлар», - йоах хоамо.